

Елин Пелин

Сиромашка радост

Пазарният ден е на привършване. Макар че слънцето е още много високо, из Клепушанския хан излизат коли, коне, каруци и бързо си тръгват за селата. Селяни и селянки се шурат насам-натам по работите си. Някои поят конете, други стягат каручките си, боядисани с весели шарки, натоварени с това-онова.

Големите сгради на яхъра, плевника и навеса хвърлят отсечени сенки върху постлания с валчести камъни двор. Там стоят насчичкани купчини селски момичета, набелени и начервени. Около тях се въртят млади войничета в широки мундири, с ръце, праметнати през рамене един на друг, и любовна радост свети в очите им.

В дъното на двора стои нова каручка с желязна обковка и с изписани ритли, хубава като детска играчка. Тя е натъпкана до половина със сено, а върху сеното е метната шарена черга, съвсем нова. Крайчетата и се премятат през ритлите. Нейната жива и весела пъстрота свети празнично, с усмивка и доброта. Върху нея, увито в купешко алено юрганче, спи малко дете. То цялото е покрито и не се вижда нищо от него. На едно от предните колела на каручката, облегната гърбом, стои майка му, шопкиня средна възраст, и яде симид, като чупи с почит зальче по зальче. Слънцето свети по сребърните и накити, по чапразите, по дебелите старовременни гривни, по големия гердан от фалшиви пендари.

На вратата на кръчмата се подаде нисичък, набит шоп, облечен като за Великден, избръснат и със засукани мустаки.

– Пено, Пено, ела малко де – викна той и кимна с ръка.

– Ами малкото? – рече Пена, като спря да дъвче симида.

– А какво прави то? – рече усмихнато шопът и отиде при каручката.

– Полека, че спи – каза майката.

Шопът надникна през ритлите, изквича радостно и гальовно и каза тихо:

– То ми спи мъничкото... Остави го да си спи, пък ти ела, че намерих приятели от Шильовци. Ела да се повидиме.

И като погледна добро и покровителствено булката си, Стоян тръгна. Пена мушна симидчето в джоба си и тръгна след него.

Кръчмата бе пълна със селяни. Едни бяха вече пияни. Всички говореха високо, важно, все по някакви работи, свършени и недосвършени. Миришеше на вино, тютюн и манджи.

Стоян беше пийнал. На масата, дето той заведе булката си, седяха трима чуждоселци, стари хора, и две жени.

Пена целуна ръка на старите и се ръкува с жените, далечни роднини.

– Те ми булката, дядо Митре. Познаваш ли я? – рече Стоян и пак покровителствено погледна Пена.

– Познавам я та, какво да я не познавам, от дете я знам – зоговори глухо, предрано дядо Митър и сухото му старо лице, което гледаше с малки зачервени очи, добродушно и приветливо се засмя.

– У, дядо Митър... Мама, Бог да я прости, много те почиташе. Беше я горил от лошата пришка...

– Помня, помня, невесто... Щеше да умре жената, ако не бяха ме викали. Бог да я прости. А вие как сте, какво си живеете?

– А ние с Пена много се погаждаме – обади се нетърпеливо Стоян. – Само една мъка си имахме, дядо Господ и нея ни махна от сърце, та сега... Десет години, речи го, рожба си няхахме, па ни даде Господ момченце хубаво...

– Е, да е живо, да е живо – възгласиха се с участие всички от масата.

– Засмяла ви се е къщата сега. Знам, знаам – пропя по-старата.

– Е, стрино Марио, то Стоян какъв е станал отка се доби малкото, не мога да го изкарам до механата да иде...

– Ба, я до механата си ходя, ама – усмихна се Стоян, завъртя глава и извика: – Момче, дай едно кило вино!

– Немой, немой, Стояне – ще се опиянчим.

– Не, не може, ще черпя, син имам! Син имам, брей! – извика високо Стоян, та всички от кръчмата се обърнаха към него.

– Честито, честито, бае Стояне – завикаха познати от масите.

– Благодарим, братя. И на Бога благодарим. Съхнех и вехнех, сиромас, като ялова слива... Сега съм се разцъфтял като ябълка. Искам да черпя – завика високо Стоян, като стана и замаха с ръка.

– Ей, момче, на всяка маса по кило вино да сложиш от мене.

Настана оживление. Хората, повечето познати, станаха и честитиха на Стоян, като се ръкуваха.

Една срамежлива усмивка озари лицето на невестата му и тя като че подмлада и похубавя.

Момчето тръгна с вино по масите. Напълниха се чашите. Всички се чукнаха със Стоян и с булката му.

– Сиромас съм! Без дете бях два пъти по сиромас. Сга то ми е богатството. Бог ми го даде. Всички, що сте тука, приятели, познати, непознати, нашенци, другоселци, всички, да пиеме по чаша за малкия Иванчо – викаше Стоян.

– Да ти живее Иванчо, да ти живее Иванчо! – завикаха хората.

– Всекиму Господ такава радост да даде! Е, братя мои, искате ли да го видите мой Иванчо? Той е още много мъничък – два месеца няма. Булка, иди го донеси.

– Ами то си спи – рече Пена.

– Спи ли – викна Стоян, – ако спи, нека спи! Тогава ще идем ние при него. Малко дете и от царя е по-голямо. Който обича, братя, елате, да видите сина ми. Той спи в каруцата. За него съм я направил, нова е.

Стоян тръгна към вратата, хората се дигнаха от масите, забъркаха в кесиите си за дар на Иванчо и тръгнаха. Пена тръгна след тях, тревожна като квачка, провря се бързо и първа стигна до каруцата.

Върху нея още падаха златните лъчи на слънцето, което клонеше към покривите на града.

Стоян се качи на каруцата, наведе се да си вземе детенцето, но отведнаж уплашен се изправи.

– Господи!

Ръцете му се отпуснаха като отсечени и удариха като бухалки по бедрата му.

– Още едно дете... Някой ми оставил още едно дете. Брей, хора, чие е това дете, бе!

– Ах Стояне, ох, Божичко! – завика Пена и се покачи на каруцата. Хората се струпаха около тях и любопитно занадничаха през ритлите.

Върху меката постилка в каруцата до малкия Иванчо спеше сладко едно друго детенце, повито в чисти пеленки, с малко дървено кръстче, закачено с конец на гърдите му. Разбудено от шума, то замърда главичката си. Червеното му малко личице се сви от смешни гримаси. То излезе няколко пъти езиче, нацупи устата си, взе да млящи и изплака.

– Ох, гладно, гладно е, горкото – разхленчи се Стояница.

– Надой го, булка, надой го – рекоха другите жени. – То е подхвърлено, може да е гладно...

– Да го надоя ли? Ами Иванчо? – захленчи Пена.

– И Иванчо ще надоиш...

Новото малко продължаваше да млящи с уста и да суче на ума си.

Стояница го взе в прегръдките си, изви гърдата си и му даде да бо-зае. То се впи лакомо в нея.

– Ох, колко е гладно!... – И тя се наведе с нежност над него.

Стоян се блъскаше по главата и се тюхкаше:

– Какво да правя, бе брате!... Ще го нося в участъка.

– Занеси го там, в полицията.

– Не давам, не давам да го носиш никъде – рече Пена и майчински

го притисна.

– Земи го, бре Стояне, земи го... Жадувал си толко години за дете – господ ти праща две. Късмет. Грешно е да го връщаш... Я колко е мъничко. Отчувай си го – рекоха жените.

Стоян се надвеси да го види и погледна булката си. Тя също го погледна.

Тогава той още повече се наведе над детето и мълчаливо го загледа. И колкото повече го гледаше, толкова повече лицето му се разведряваше, като че бавно-бавно от него се вдигаше облак.

– Да го вземем, Пено?

– То си е вече мое – рече умилено Пена.

– Хайде, хайде, да е честито, Стояне – рекоха селяните. – Хай да почерпиш и за него.

Привечер заходящото слънце изпращаше новата каручка на Стоян към неговото село. Стоян подвикваше весело на конете. А Стояница седеше вътре и държеше на коленете си Иванчо и неговото ново сестриче.

КРАЙ

© Елин Пелин

Източник: Словото

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/5618>]